

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
ACADEMIC ADMINISTRATION AFFECTING LEARNING ORGANIZATION
IN EDUCATIONAL INSTITUTION UNDER THE JURISDICTION OF RATCHABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ยุพิน ภารนันท์/ YUPIN PHARANANT¹
พิชญาภา ยืนยาว/ PITCHAYAPA YUENYAW²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 2) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 276 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน
2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน
3. การบริหารงานวิชาการส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา 2) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 3) การวางแผนงานวิชาการ 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ และ 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยร่วมกันทำนายนายได้ร้อยละ 85.60

¹ นักศึกษาลำดับชั้นครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาขาดแคลนครู งบประมาณ สื่อนวัตกรรมสนับสนุนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ครูมีภาระหน้าที่นอกเหนืองานสอนมาก ดังนั้น สถานศึกษาควรเพิ่มงบประมาณ สื่อนวัตกรรมให้เพียงพอ สร้างความร่วมมือกันในการทำงานทั้งภายในและภายนอกเพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ องค์การแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษา ประถมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to study: 1) the level of academic administration of educational institutions; 2) the level of learning organization of educational institutions; 3) academic administration affecting learning organization in educational institutions; and 4) problems and suggestions for academic administration and learning organization in educational institutions. The research samples were 276 administrators and teachers in educational institutions under the Jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 derived by proportional stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression analysis and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. Academic administration of educational institutions was at a high level in both overall and individual aspects.

2. Learning organization of educational institutions was at a high level in both overall and individual aspects.

3. Academic administration affected learning organization in educational institutions with statistical significance at .05 level in 6 aspects: 1) supervision and guidance; 2) development of media, innovations and technologies for education and learning sources; 3) academic planning; 4) curriculum development; 5) academic support and coordination; and 6) the development of an internal quality assurance system and educational standards, accounting for 85.60% of variance explained.

4. Regarding problems and suggestions for academic administration and learning organization of educational institutions, it was found that institutions lacked teachers,

funding, media, and educational devices for learning and learning development. Teachers also had excessive workloads. Therefore, educational institutions should provide sufficient funding, media, and technology. Educational institutions should also encourage both internal and external collaborations in order to enhance their performance.

Keywords: academic administration, learning organization, educational institution, primary education

บทนำ

การศึกษานับว่ามีความสำคัญกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคม ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 ตามหมวด 1 กำหนดบททั่วไปความมุ่งหมายและหลักการมาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และตามมาตรา 8 “การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เป็นการเปลี่ยนแปลงองค์รวมทางการศึกษาทั้งแนวคิดโครงสร้างกระบวนการจัดการศึกษาการปฏิรูปการจัดระบบการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 1)

การพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อการสร้างสรรคความรู้ ความสามารถของผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่จะตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสร้างค่านิยมแบบประชาธิปไตย โดยมีจุดหมายที่จะทำให้การจัดการศึกษาที่มีรูปแบบเป็นการศึกษาเพื่อสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติในอนาคตต่อไป ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ระบุให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ แสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้นั้น การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรโดยอาศัยรูปแบบการทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนมีความคิดความเข้าใจในเชิงระบบที่จะประสานสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความได้เปรียบที่ยั่งยืนต่อการแข่งขัน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 96) สอดคล้องกับ

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2001: 98) กล่าวว่าโรงเรียนควรเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์การประเภทใด ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนเป็นแหล่งในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดกับบุคลากรทุกระดับให้มีการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมถึงการปรับปรุงความคิดและการทำงานอย่างเป็นระบบ วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และเครือข่ายบรรยากาศที่สนับสนุนระบบการเอื้ออำนาจ (empowerment) ให้แก่บุคลากรในองค์การ การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การยอมรับในความแตกต่างของบุคคลความเท่าเทียมกัน ความมีอิสระในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองการกระจายความรับผิดชอบและการตัดสินใจแก้ปัญหาไปสู่ผู้ปฏิบัติ

สำหรับในสถานศึกษานั้น การบริหารงานวิชาการเป็นพันธกิจหลักของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 36 และกำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้น การจัดการศึกษาในสถานศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในพันธกิจนี้ อย่างมุ่งมั่นและทุ่มเท เพราะงานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาส่วนงานอื่น ๆ เป็นไปเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้งานวิชาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามจุดประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 24)

ดังนั้น จากคำกล่าวในข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่สำคัญ และเป็นภารกิจหลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะเป็นการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนโดยตรง สามารถสะท้อนถึงคุณภาพของโรงเรียน และความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะของครูผู้สอนในโรงเรียนสถานศึกษาสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาอันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากร เกิดประสิทธิผลของผู้เรียน และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ชุมชน วงการการศึกษาและการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

คำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ

1. **การบริหารงานวิชาการ** หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การวางแผนงานวิชาการ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 8) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือของงานด้านวิชาการ และ 9) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

2. **องค์การแห่งการเรียนรู้** หมายถึง กระบวนการดำเนินการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใช้การเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์การ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทุกระดับขององค์การคือ ระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ที่สมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้อย่างมีพลังแล้วปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาให้ดีขึ้นเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ การจัดการกับความรู้ การใช้ความรู้เพื่อความสำเร็จขององค์การ และใช้เทคโนโลยีเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และผลิตผลงานให้สูงสุด สร้างความเป็นเลิศแก่องค์การอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) พลวัตแห่งการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ 3) การเสริมอำนาจบุคคล 4) การจัดการความรู้ และ 5) การใช้เทคโนโลยี

วิธีดำเนินการ

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

ประชากร

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,666 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2556 ในเขตอำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ และอำเภอดำเนินสะดวก ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์, 2542: 84) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน และครูผู้สอน จำนวน 283 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 313 คน จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน
โพธาราม	55	500	10	94
บ้านโป่ง	49	473	9	89
บางแพ	25	193	5	36
ดำเนินสะดวก	31	340	6	64
รวม	160	1,506	30	283
รวมทั้งสิ้น	1,666		313	

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้
ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาตามนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ตัวแปรที่ศึกษา และกำหนดดัชนี

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นตามนิยามตัวแปรให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไข

ขั้นที่ 4 นำส่งผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและตรวจสอบค่าของความตรงด้านเนื้อหา (content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 ได้ข้อกระทงคำถามทั้งหมด 92 ข้อ

ขั้นที่ 5 แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability)

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามความคิดเห็นจากการทดลองใช้กลับคืนมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งฉบับด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1974 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2546: 125) แบบสอบถามความคิดเห็นด้านการบริหารงานวิชาการได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงแก้ไขข้อกระทงคำถาม ในด้านการใช้ภาษาให้มีความเหมาะสมถูกต้อง โดยผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มครูที่ปฏิบัติการสอน แบบสอบถามมี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ/การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 313 ฉบับ ไปยังสถานศึกษาที่มีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติการสอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวัน เวลาที่นัดหมาย ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 276 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.18

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามลักษณะของแบบสอบถามในแต่ละตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์ระดับเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient: r_{xy})
4. การวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)
5. วิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.44) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอยู่ในลำดับสูงสุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.52) รองลงมา ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.45) และการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอยู่ในลำดับต่ำสุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.59) ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับและลำดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

(n = 276)

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.	การพัฒนาหลักสูตร	4.40	0.54	มาก	6
2.	การวางแผนงานวิชาการ	4.47	0.50	มาก	3
3.	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.48	0.45	มาก	2
4.	การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนรู้	4.41	0.46	มาก	5
5.	การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.33	0.59	มาก	9
6.	การนิเทศและแนะแนวการศึกษา	4.45	0.52	มาก	4
7.	การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.54	0.52	มากที่สุด	1
8.	การส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ	4.38	0.55	มาก	7
9.	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้	4.36	0.54	มาก	8
รวม		4.43	0.44	มาก	

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาราชนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้อยู่ในลำดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ด้านการจัดการความรู้ ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.53) และด้านการใช้เทคโนโลยีอยู่ในลำดับต่ำที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.52) ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับและลำดับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

(n = 276)

ข้อ	การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.	พลวัตแห่งการเรียนรู้	4.56	0.51	มากที่สุด	1
2.	การปรับเปลี่ยนองค์กร	4.43	0.50	มาก	4
3.	การเสริมอำนาจบุคคล	4.48	0.53	มาก	3
4.	การจัดการความรู้	4.49	0.53	มาก	2
5.	เทคโนโลยีหรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	4.40	0.52	มาก	5
รวม		4.47	0.45	มาก	

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายในของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง .472-.825 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{tot}) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง .635 -.858 ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปร	การพัฒนาหลักสูตร (X_1)	การวางแผนงานวิชาการ (X_2)	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการ จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (X_3)	การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผล การเรียนรู้ (X_4)	การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา (X_5)	การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา (X_6)	การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา (X_7)	การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความ ร่วมมือทางด้านวิชาการ (X_8)	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (X_9)	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา (Y_{tot})
การพัฒนาหลักสูตร (X_1)	1.000									
การวางแผนงานวิชาการ (X_2)	.813 ^{**}	1.000								
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา (X_3)	.711 ^{**}	.723 ^{**}	1.000							
การวัดผล ประเมินผลและ การเทียบโอนผลการเรียน (X_4)	.572 ^{**}	.613 ^{**}	.685 ^{**}	1.000						
การวิจัยเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา (X_5)	.825 ^{**}	.714 ^{**}	.722 ^{**}	.615 ^{**}	1.000					
การนิเทศและการแนะ แนวการศึกษา (X_6)	.776 ^{**}	.733 ^{**}	.759 ^{**}	.672 ^{**}	.769 ^{**}	1.000				
การพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐาน การศึกษา (X_7)	.577 ^{**}	.580 ^{**}	.545 ^{**}	.472 ^{**}	.547 ^{**}	.574 ^{**}	1.000			
การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือ งานด้านวิชาการ (X_8)	.742 ^{**}	.698 ^{**}	.725 ^{**}	.612 ^{**}	.741 ^{**}	.736 ^{**}	.581 ^{**}	1.000		
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ (X_9)	.755 ^{**}	.747 ^{**}	.745 ^{**}	.666 ^{**}	.767 ^{**}	.781 ^{**}	.621 ^{**}	.819 ^{**}	1.000	
การเป็นองค์การแห่ง การเรียนรู้ของ สถานศึกษา (Y_{tot})	.821 ^{**}	.810 ^{**}	.766 ^{**}	.667 ^{**}	.790 ^{**}	.858 ^{**}	.635 ^{**}	.795 ^{**}	.847 ^{**}	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษา (X_6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (X_9) การวางแผนงานวิชาการ (X_2) การพัฒนา หลักสูตร (X_1) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ (X_8) และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (X_7) เป็นตัวแปรที่ ได้รับเลือกเข้าสมการถดถอย และสามารถอธิบายความผันแปรของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 (Y_{tot}) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.856 ซึ่งแสดงว่า ด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ การวางแผนงานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และสามารถทำนายการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ร้อยละ 85.60 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปของคะแนนดิบคือ

$$\hat{Y}_{tot} = 0.509 + 0.293 (X_6) + 0.195 (X_9) + 0.165 (X_2) + 0.106 (X_1) + 0.083 (X_8) + 0.054 (X_7)$$

สมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{tot} = 0.335 (Z_6) + 0.234 (Z_9) + 0.182 (Z_2) + 0.126 (Z_1) + 0.101 (Z_8) + 0.061 (Z_7)$$

ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้

(n = 276)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
Regression	6	48.145	8.024	265.465*	.000
Residual	269	8.131	0.030		
Total	275	56.276			

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	b	Beta	SE _b	t	Sig.
ค่าคงที่	0.509		0.108	4.723*	.000
การนิเทศและแนะแนวการศึกษา (X ₆)	0.293	0.335	0.037	7.862*	.000
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (X ₉)	0.195	0.234	0.040	4.874*	.000
การวางแผนงานวิชาการ (X ₂)	0.165	0.182	0.039	4.218*	.000
การพัฒนาหลักสูตร (X ₁)	0.106	0.126	0.039	2.720*	.007
การส่งเสริม สนับสนุน และประสาน ความร่วมมืองานด้านวิชาการ (X ₈)	0.083	0.101	0.036	2.322*	.021
การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา (X ₇)	0.054	0.061	0.027	1.976*	.049

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

R = 0.925 R² = 0.856 SEE. = 0.173

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ และ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาราชบุรี เขต 2

ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากร
ครูไม่เพียงพอ ทำให้มีครูสอนไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูสอนไม่ตรงกับสาขาที่จบ
การศึกษามา และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ส่วนใหญ่
เกิดจากขาดงบประมาณ ขาดสื่อ อุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย
ดังนี้ข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มงบประมาณ สื่อและเทคโนโลยี
ให้เพียงพอและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา คือ เพิ่มงบประมาณ
ให้เพียงพอต่อการวิจัยและพัฒนา

อภิปรายผล

1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อะไรและการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสมพร พรหมชินวงศ์ (2550: 132) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมทั้ง 12 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อะไร ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านพลวัตแห่งการเรียนรู้อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการความรู้ ด้านการเสริมอำนาจบุคคล ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรและด้านการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ระบุให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ การจัดการกระบวนการเรียนรู้

ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ แสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้นั้น การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่ใช้พื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์การ โดยอาศัยรูปแบบการทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนมีความคิดความเข้าใจในเชิงระบบที่จะประสานสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบที่ยั่งยืนต่อการแข่งขัน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ตลอดไป (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 96) ดังที่ อภิชาติ เทิดเทียนวงษ์ และคณะ (2547: 17) ที่กล่าวไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้คือ องค์การที่มีกระบวนการที่มุ่งเน้นกระตุ้นเร้าและจูงใจให้สมาชิกทุกคนในองค์การกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มและขยายสมรรถภาพของตนเองและขององค์การในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยรูปแบบของการทำงานเป็นทีมและการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนมีความคิดความเข้าใจเชิงระบบที่จะประสานกัน เพื่อให้เกิดเป็นความสามารถความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนตลอดไป สอดคล้องกับธีรยุทธ จิมอาษา (2550: 101-103) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน

3. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศและแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมืองาน ด้านวิชาการ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยจะสามารถทำนายการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ร้อยละ 85.60 โดยอภิปรายผลเป็นรายด้านดังนี้

3.1 การบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษาส่งผลกระทบต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจกระบวนการนิเทศและแนะแนวการศึกษาภายในว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานวิชาการ และการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบัวชรา เล่าเรียนดี (2553: 27) ที่กล่าวว่า การนิเทศเพื่อให้โรงเรียนพัฒนาตนเองจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหาเพื่อการนิเทศ การหาทางเลือกและตัดสินใจใช้ยุทธศาสตร์ การนิเทศ การกำหนดระยะเวลาและการปฏิบัติงาน การจัดทำสื่อและเอกสารประกอบการนิเทศ การสรุปและรายงาน และการดำเนินงาน

พัฒนาก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า ครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้วิธีการประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และการดำเนินการประเมิน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน ครูลดการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบน้อยลง โดยไปประเมินตามแนวทางเลือกใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการประชุมร่วมกัน สังเกตการสอนและการประเมินการใช้ข้อมูลสะท้อนกลับทันที จึงทำให้ครูผู้สอนนักเรียนเกิดความเข้าใจในการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางเลือกใหม่

3.2 การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ส่งผลต่อการองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สอดคล้องกับกิดานันท์ มลิทอง (2548: 12-16) ที่ได้กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบันเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนหรือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียวมาเป็นผู้กระตือรือร้น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน ขณะเดียวกันผู้สอนเปลี่ยนจากเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอนมาเป็นผู้คอยชี้แนะผู้สนับสนุนให้ความร่วมมือและบางครั้งจะเป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนด้วย

3.3 การบริหารงานวิชาการด้านการวางแผนงานวิชาการ ส่งผลต่อการองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2542: 4) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา 2540 ที่เกี่ยวข้องกับกรวางแผนงานวิชาการไว้ดังนี้ เกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนงานวิชาการมีบางประการดังนี้ มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง คือผู้บริหารมีอาชีพวางแผนงานขององค์กรได้อย่างมียุทธศาสตร์ เหมาะสมกับเงื่อนไขข้อจำกัดของผู้เรียน ครู ผู้ร่วมงาน ชุมชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับนโยบาย แนวทาง เป้าหมายของการพัฒนา เมื่อนำไปปฏิบัติจะเกิดผลต่อการพัฒนาอย่างแท้จริง แผนงานต้องมีกิจกรรมสำคัญที่นำไปสู่ผลของการพัฒนาความสอดคล้องของเป้าหมาย กิจกรรม และผลงานถือเป็นคุณภาพ สำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีความคุ้มค่า และเกิดผลอย่างแท้จริงระดับคุณภาพ

3.4 การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทในเรื่องของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำสาระของหลักสูตรที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น ครู อาจารย์ในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี จึงจะทำให้การจัดการศึกษาสามารถดำเนินไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้ต่อไป และสอดคล้องกับภิญโญ วอแพง (2548: 83) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 อยู่ในระดับมาก

3.5 การบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือ งานด้านวิชาการ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถาบันศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและ ประเมินผล สอดคล้องกับสมพร พรหมชินวงศ์ (2550: 132) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหาร งานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐเอกชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐานมีการบริหารงานอยู่ในระดับมาก และด้าน การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร และหน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3.6 การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐาน การศึกษา ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 ได้กำหนดจุดหมายและหลักการของ การจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกัน คุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และในวรรคสองบัญญัติว่า ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง คือ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ข้อ 2 วรรคสองบัญญัติว่า ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา ไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาครุขาดความชำนาญในการจัด การเรียนการสอน ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ขาดการใช้สื่อประกอบการสอน และหน่วยงานต้นสังกัด มอบหมายภาระงานให้สถานศึกษาและครูมากมายนอกจากงานเอกสาร การจัดแผนงาน และการจัดอบรม ต่าง ๆ ทำให้ครูต้องสละเวลาสอนเพื่อไปปฏิบัติงานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับดอกฝ้าย ทิศเกิด

(2553: 58) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาการศึกษาใน การปฏิบัติของผู้บริหารที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า ผู้บริหารต้องหาวิธีการใหม่ ๆ แนวทางใหม่ ๆ และ สร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานครู โดยใช้เทคนิคด้านการพูด และการสร้างขวัญกำลังใจ ผู้บริหารต้อง ยอมรับผลการปฏิบัติงานของครู โดยชื่นชมงาน ถึงแม้ว่าคุณภาพงานจะต่ำ และเปิดโอกาสให้ครูได้ ปรับปรุงแก้ไข ต้องส่งเสริมพลังอำนาจให้แก่ครู ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการภายในองค์กร เพื่อเพิ่ม สมรรถนะให้กับครู เนื่องจากครูมีภารกิจด้านงานอื่น ๆ อีกมาก จึงมีเวลาไม่มากนักในการคิดวางแผน ส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนา

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาคือ ส่วนใหญ่เกิดจาก บุคลากรครูไม่เพียงพอ ทำให้มีครูสอนไม่ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา คือ ส่วนใหญ่เกิดจากขาดงบประมาณ ขาดสื่อ อุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มงบประมาณ สื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ เพิ่มงบประมาณ ให้เพียงพอต่อการวิจัยและพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 การบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ครูในการสร้างองค์ความรู้ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึง ทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ของครู

1.2 การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและ แหล่งเรียนรู้สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างจริงจัง เพิ่มงบประมาณทรัพยากร ด้านสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ ต่อความต้องการของผู้เรียนและบุคลากรภายในสถานศึกษา

1.3 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสถานศึกษา ควรมีเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยการนำวิทยาการคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ตเข้ามาสนับสนุน การปฏิบัติงานให้เกิดการเรียนรู้และเพิ่มพูนสมรรถนะที่จะก่อเกิดความก้าวหน้าในการดำเนินกิจการ ไปสู่เป้าหมายร่วมกันขององค์กร เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

1.4 ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ โดยพิจารณาจากด้านการนิเทศและแนะแนวการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ การวางแผนงานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากเป็นปัจจัยที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

สรุป

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการอยู่ระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษา 2) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 3) การวางแผนงานวิชาการ 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมืองานด้านวิชาการ และ 6) และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 85.60 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาขาดแคลนครู งบประมาณ สื่อ และอุปกรณ์สนับสนุนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ครูมีภาระหน้าที่นอกเหนืองานสอนมาก ดังนั้น สถานศึกษาควรเพิ่มงบประมาณ สื่อ และเทคโนโลยีให้เพียงพอ สร้างความร่วมมือกันในการทำงานทั้งภายในและภายนอก เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ณัฐริกา วอแพง. (2548). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ดอกฝ้าย ทัดเกต. (2553). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีรยุทธ จิมอาษา. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2546). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์. (2542). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย**. กาญจนบุรี: ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- สมพร พรหมชินวงศ์. (2550). **การศึกษาระบบบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **การเรียนรู้บูรณาการ: ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป**. กรุงเทพฯ: อุษากการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2542). **เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา 2540**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อภิชัย เทิดเทียนวงษ์ และคณะ. (2547). **การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถาบันผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Hoy, W. K & C. G. Miskel. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice (6th ed.)*. New York: McGraw-Hill.